

Doelgroep en toelatingscriteria Plusklassen Samenwerkingsverband Kop van Noord Holland PO

Doelgroep

De doelgroep van de Plusklassen wordt gevormd door **(hoog)begaafde leerlingen**; leerlingen bij wie veel begaafdheidskenmerken worden herkend, zoals bijvoorbeeld onderstaande:

- Een sterk geheugen
- Abstract denkvermogen (goed kunnen generaliseren, verbanden zoeken en snel herkennen)
- De lat automatisch hoog leggen (perfectionistisch)
- Kritische instelling
- Groot rechtvaardigheidsgevoel
- Hoge gevoeligheid/ sensitiviteit

Bovenstaande eigenschappen raken in de knel wanneer onvoldoende wordt/ kan worden afgestemd op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Er worden dan tevens kenmerken als bijvoorbeeld onderstaande waargenomen:

- Geen aansluiting in de eigen groep (sociaal-emotioneel en/of cognitief)
- Negatief gedrag (reactief)
- Behoefte aan contact met ontwikkelingsgelijken, zich niet begrepen voelen
- Zelfbeeld staat onder druk; heeft minderwaardigheidsgevoelens
- Gepest zijn/worden
- Afnemende schoolprestaties en motivatie; presteert onder eigen gemiddelde of het klassengemiddelde of past zich aan aan het klassengemiddelde
- Negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
- Is vaak ontevreden over zijn eigen prestaties
- Geringe taakgerichtheid; spant zich niet langer in bij het uitvoeren van taken.

Toelatingscriteria Plusklassen

De Plusklassen zijn er voor leerlingen **van medio groep 4 tot en met groep 8**.

Criterium 1

Er is sprake van **(hoog)begaafdheid** blijktens uit:

- Een hoge intelligentie
Hierbij kan als uitgangspunt worden aangehouden dat het 95% betrouwbaarheidsinterval van de totale intelligentie de 130 'omvat'. De intelligentie wordt echter beoordeeld in het licht van de andere onderzoeksgegevens en de kwalitatieve analyse van de diagnosticus. Er zal geen slagboomdiagnostiek worden gepraktiseerd. Met andere woorden: een leerling met waarbij de totale intelligentie uitkomt binnen de range 121-128 én waarbij duidelijke begaafdheidskenmerken en -behoeften worden herkend (en mogelijk ook verklaring van diagnosticus voor verminderd presteren tijdens de

testafname), behoort tot de beoogde doelgroep en kan in aanmerking komen voor plaatsing.

- Voldoende leer- en persoonlijkheidseigenschappen kenmerkend voor (hoog)begaafdheid (zie opsomming bij beschrijving doelgroep)
- Een sterk cognitief potentieel c.q. hoge intelligentie
- Een creatief denkvermogen (origineel, onconventioneel, inductief)
- Sterke gedrevenheid, leergierigheid (bij interesse).

Criterium 2

Daarnaast is er sprake van **specifieke, aan hoogbegaafdheid te relateren problematiek**, zoals bijvoorbeeld:

- Onderpresteren; langdurig minder presteren dan op basis van cognitief ontwikkelingspotentieel kan worden verwacht
- Verveling door onvoldoende uitdaging ná ingezette interventies als compacten en verrijken
- Problemen met de zelfstandigheid en taakaanpak als gevolg van zwakker ontwikkelde leer- en werkstrategieën c.q. executieve vaardigheden en/of onvoldoende doorzettingsvermogen en motivatie
- Problemen op sociaal vlak: de leerling voelt zich onbegrepen, eenzaam en/of heeft minder mogelijkheden vriendschap en sociale vaardigheden te ontwikkelen, als gevolg van beperkte mogelijkheden om met ontwikkelingsgelijken om te gaan;
- Problemen op emotioneel vlak:
  - de leerling ontwikkelt negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
  - Het zelfbeeld van de leerling staat onder druk, de leerling heeft minderwaardigheidsgevoelens vanuit een gevoel van 'anders zijn'
- Te veel aangepast gedrag (bijv. aangepast, succesvolle type, onderduikende type) of te weinig aangepast gedrag (bijv. uitdagend, creatieve type; Betts & Neihart (1988; 2010). Dit laatste kan ook in reactie op verveling ontstaan (reactief).

Criterium 3

Tot slot heeft de school zich in voldoende mate ingespannen om aan de specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling tegemoet te komen. Deze behoeften zijn in kaart gebracht en er is planmatig gewerkt aan/met aanpassingen in onderwijs en begeleiding, zoals: compacten van het reguliere lesaanbod, een structureel aanbod van verrijkingsstof en hierbij zowel instructie als (coachende) begeleiding. Een school die hierin nog onvoldoende bekwaam is, dient een deskundige hoogbegaafdheid van het eigen schoolbestuur of het samenwerkingsverband te hebben ingeschakeld voor advies. Wanneer deze stappen onvoldoende effect hebben, kan een school constateren dat de **problematiek hardnekkig** is en er sprake is van **handelingsverlegenheid**.

Toevoeging op criteria:

Leerlingen met een **stoornis volgens de DSM IV** worden op voorhand **niet uitgesloten**, vanwege de mogelijkheid van misdiagnoses (= gedrag wordt ten onrechte toegeschreven aan een stoornis, maar is het gevolg van een onvoldoende afstemming tussen de behoeften van het (hoog)begaafde kind en diens omgeving) en het gegeven dat juist deze leerlingen zeer gebaat kunnen zijn bij deze voorziening. **Ernstig externaliserend probleemgedrag**, waarbij de leerling een gevaar voor zichzelf en

zijn/haar omgeving vormt **en sterk storend gedrag**, vormen echter een **contra-indicatie**.

Ons uitgangspunt is dat leerlingen worden toegelaten wanneer zij zelf baat hebben bij deelname aan de plusklas én het onderwijsproces van anderen niet bovenmatig storen en/of onevenredig veel aandacht van de leerkracht vragen.

De doelgroep van de Eureka wordt gevormd door **(hoog)begaafde leerlingen**; leerlingen bij wie veel begaafdheidskenmerken worden herkend, zoals bijvoorbeeld onderstaande:

- Een sterk geheugen
- Abstract denkvermogen (goed kunnen generaliseren, verbanden zoeken en snel herkennen)
- De lat automatisch hoog leggen (perfectionistisch)
- Kritische instelling
- Groot rechtvaardigheidsgevoel
- Hoge gevoeligheid/ sensitiviteit

Bovenstaande eigenschappen raken in de knel wanneer onvoldoende wordt/ kan worden afgestemd op de onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling. Er worden dan tevens enkele of meerdere van onderstaande kenmerken waargenomen:

- Geen aansluiting in de eigen groep (sociaal-emotioneel en/of cognitief)
- Negatief gedrag (reactief)
- Behoeftte aan contact met ontwikkelingsgelijken, zich niet begrepen voelen
- Zelfbeeld staat onder druk; heeft minderwaardigheidsgevoelens
- Gepest zijn/worden
- Afnemende schoolprestaties en motivatie; presteert onder eigen gemiddelde of het klassengemiddelde of past zich aan aan het klassengemiddelde
- Negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
- Is vaak ontevreden over zijn eigen prestaties
- Geringe taakgerichtheid; spant zich niet langer in bij het uitvoeren van taken
- Een sterk cognitief potentieel c.q. hoge intelligentie
- Een creatief denkvermogen (origineel, onconventioneel, inductief)
- Sterke gedrevenheid, leergierigheid (bij interesse)

Toelatingscriteria

Leerlingen kunnen instromen in Eureka **vanaf groep 4**. In **bijzondere gevallen** kunnen ook leerlingen uit **groep 3** worden toegelaten, mits zij **kunnen lezen op minimaal AVI E3 niveau** en de school **minimaal een half jaar ondersteuningsacties/interventies** zoals hierboven beschreven heeft uitgevoerd. Toelating van kleuters achten wij niet wenselijk. Aangezien hun ontwikkeling zich nog sprongsgewijs voltrekt, is het moeilijk vast te stellen of een kind in zijn latere leven in staat zal zijn prestaties op hoogbegaafd niveau te leveren. Met andere woorden: het onderscheid tussen hoogbegaafdheid en een tijdelijke ontwikkelingsvoorsprong is soms moeilijk te maken. Daarbij biedt juist het kleuteronderwijs veel ruimte en mogelijkheden om in te spelen op de onderwijsbehoeften

van de jonge leerlingen met een ontwikkelingsvoorsprong. Handelingsverlegenheid zal in dit stadium dan ook veel minder (moeten) voorkomen.

Criterium 1

Er is sprake van **(hoog)begaafdheid** blijkt uit:

- Een hoge intelligentie

Hierbij kan als uitgangspunt worden aangehouden dat het 95% betrouwbaarheidsinterval van de totale intelligentie de 130 'omvat'. De intelligentie wordt echter beoordeeld in het licht van de andere onderzoeksgegevens en de kwalitatieve analyse van de diagnosticus. Er zal geen slagboomdiagnostiek worden geïmplementeerd. Met andere woorden: een leerling met waarbij de totale intelligentie uitkomt op 121- 128 én waarbij duidelijke begaafdheidskenmerken en -behoeften worden herkend (en mogelijk ook verklaring van diagnosticus voor verminderd presteren tijdens de testafname), behoort tot de beoogde doelgroep en kan in aanmerking komen voor plaatsing.

- Voldoende leer- en persoonlijkheidseigenschappen kenmerkend voor (hoog)begaafdheid (zie opsomming bij beschrijving doelgroep)

Criterium 2

Daarnaast is er in **ernstige mate** sprake van **problematiek** als gevolg van niet vervulde onderwijs- en/of ondersteuningsbehoeften in de reguliere schoolsetting of is het aannemelijk dat de leerling ernstige last zal krijgen in de reguliere schoolsetting als gevolg van zijn/haar onvervulde ondersteuningsbehoeften, zoals bijvoorbeeld:

- Onderpresteren; langdurig minder presteren dan op basis van cognitief ontwikkelingspotentieel kan worden verwacht
- Sterke verveling door onvoldoende uitdaging ná ingezette interventies als compacten, verrijken en versnellen, waarbij een leerling bijvoorbeeld reeds een jaar is versneld en alsnog te weinig leerkansen heeft met een gecompact en verrijkt aanbod in het hogere leerjaar
- Problemen met de zelfstandigheid en taakaanpak als gevolg van zwakker ontwikkelde leer- en werkstrategieën c.q. executieve vaardigheden en/of onvoldoende doorzettingsvermogen en motivatie
- Problemen op sociaal vlak: de leerling voelt zich onbegrepen, eenzaam en heeft minder mogelijkheden vriendschap en sociale vaardigheden te ontwikkelen, als gevolg van beperkte mogelijkheden om met ontwikkelingsgelijken om te gaan
- Problemen op emotioneel vlak:
  - De leerling ontwikkelt negatieve faalangst; vermijdt nieuwe leeractiviteiten uit angst om te mislukken en/of de doelen worden door de leerling te hoog gekozen, zodat falen hieraan toegeschreven kan worden
  - Het zelfbeeld van de leerling staat onder druk, de leerling heeft minderwaardigheidsgevoelens vanuit een gevoel van 'anders zijn'.
- Te veel aangepast gedrag (bijv. aangepast, succesvolle type, onderduikende type) of te weinig aangepast gedrag (bijv. uitdagend, creatieve type; Betts & Neihart (1988; 2010). Dit laatste kan ook in reactie op verveling ontstaan (reactief)

- Psychosomatische klachten, zoals hoofdpijn, buikpijn en/of slaapproblemen
- Depressieve klachten.

Criterium 3

Tot slot heeft de school zich in voldoende mate ingespannen om aan het specifieke onderwijs- en ondersteuningsbehoeften van de leerling tegemoet te komen. Deze behoeften zijn in kaart gebracht en er is planmatig gewerkt aan/met aanpassingen in onderwijs en begeleiding, zoals: compacten van het reguliere lesaanbod, een structureel aanbod van verrijkingsstof en hierbij zowel instructie als (coachende) begeleiding en mogelijk versnellen. Een school die hierin nog onvoldoende bekwaam is, dient een deskundige hoogbegaafdheid van het eigen schoolbestuur of het samenwerkingsverband te hebben ingeschakeld voor advies. Wanneer deze stappen onvoldoende effect hebben, kan een school constateren dat de **problematiek hardnekkig** is en er sprake is van **(ernstige) handelingsverlegenheid**.

Toevoeging op criteria:

Leerlingen met een **stoornis volgens de DSM IV** worden op voorhand **niet uitgesloten**, vanwege de mogelijkheid van misdiagnoses (= gedrag wordt ten onrechte toegeschreven aan een stoornis, maar is het gevolg van een onvoldoende afstemming tussen de hoogbegaafdheid van het kind en diens omgeving) en het gegeven dat juist deze leerlingen zeer gebaat kunnen zijn bij deze voorziening. Gezien de ambitie van het Samenwerkingsverband (dekkend onderwijsaanbod) is Eureka de meest geschikte, misschien wel enige plek waar deze leerlingen terecht kunnen en op hun plek zijn. **Ernstig externaliserend probleemgedrag**, waarbij de leerling een gevaar voor zichzelf en zijn/haar omgeving vormt **en sterk storend gedrag**, vormen echter een **contra-indicatie** (dan lijkt een school gespecialiseerd in gedragsproblemen geïndiceerd). Er kan dan tot een proefperiode worden besloten. Tijdens een proefperiode wordt geobserveerd of het gedrag van de leerling toelaatbaar is, dan wel sterk verbetert dankzij deelname aan Eureka. Ons uitgangspunt is dat leerlingen worden toegelaten wanneer zij zelf baat hebben bij het type onderwijs van Eureka én het onderwijsproces van anderen niet bovenmatig storen en/of onevenredig veel aandacht van de leerkracht vragen.